

Energetika neETS

Kataloški zapisi spremljanja izvajanja ukrepov

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
Učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja – obvezni delež OVE, SPTE in odvečne toplote v sistemih daljinskega ogrevanja	NEPN	✓	predpisi	MzI, Agencija za energijo	da
Spodbujanje razvoja sistemov DO na OVE v okviru OP EKP	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MzI, SVRK	da
	NEPN	✓			
Spodbujanje razvoja sistemov DO na OVE v okviru PRP	NEPN	✓	ekonomski	MKGP	da
	PRP	✓			

UČINKOVITI SISTEMI DALJINSKEGA OGREVANJA – OBVEZNI DELEŽ OVE, SPTE IN ODVEČNE TOPLOTE V SISTEMIH DALJINSKEGA OGREVANJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razsežnost razogljčenje / 3.1.2 Obnovljivi viri energije / Preglednica 25		
UČINEK V SEKTORJU	energetika neETS		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI, Agencija za energijo		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	<p>Obvezni deleži toplote iz OVE, SPTE in odvečne toplote, ki jih morajo dosegati vsi sistemi daljinskega ogrevanja (DO), so določeni v 50. členu ZURE. Distributerji morajo zagotoviti, da je na letni ravni zagotovljena toplota iz vsaj enega od naslednjih virov: (i) vsaj 50 % toplote proizvedene iz obnovljivih virov energije (OVE), (ii) vsaj 50 % odvečne toplote, (iii) vsaj 75 % toplote iz soproizvodnje toplote in električne energije z visokim izkoristkom (SPTE) ali (iv) vsaj 50 % kombinacije toplote iz prvih treh alinej. Rok za izpolnitev te obveznosti je 31. december 2025.</p> <p>Obveznosti glede povečanja deleža OVE v sektorju ogrevanja in hlajenja so določene z 52. členom ZSROVE, obveznosti na ravni sistemov DO pa v členu 55. Člena 56 in 57 uvajata dodatne ukrepe in mehanizme za doseganje ciljev ter spremljanje izvajanja.</p>		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE), Ur. l. RS, št. 121/21 , 189/21
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	<p>Energetska učinkovitost distribucijskih sistemov toplote in hladu se presoja skladno s 50. členom ZURE, analizo in poročilo o tem pripravlja Agencija za energijo. Število učinkovitih sistemov DO je v letu 2021 enako kot leto prej in sicer 67, se je pa zaradi večjega števila obravnavanih sistemov (112 v 2021, 108 v 2020) zmanjšal delež učinkovitih (z 62 % na 60 %). Kriterij OVE, ki določa, da je vsaj 50 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije, izpolnjuje 53 sistemov (47 %, v 2020 51 sistemov oz. 46 %), po kriteriju vsaj 50 % odvečne toplote (OT) pa tako kot v preteklosti ni energetske učinkovit noben sistem. Pri kriteriju vsaj 75% toplote iz soproizvodnje (SPTE) je v primerjavi z letom poprej opazna večja razlika in</p>
-----------------	---

sicer je ta kriterij izpolnilo 11 sistemov (10 %), v 2020 pa 15 sistemov oz. 14 %. Izpolnitev kombiniranega kriterija vsaj 50 % proizvedene toplote iz najmanj dveh virov iz prejšnjih treh možnosti je doseglo 12 sistemov DO (10 %, v letu 2020 10 sistemov oz. 9 %). Primerjava stanja v letu 2021 s povprečjem predhodnih štirih let (2017–2020) kaže, da se je delež učinkovitih sistemov daljinskega ogrevanja ne glede na kriterij presoje učinkovitosti v zadnjem letu zmanjšal oziroma da kriterij OT ostaja nespremenjen, kar 40 % vseh sistemov DO je še vedno neučinkovitih.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE ZSROVE v 55. členu za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja določa minimalno povečanje deleža OVE in OT in sicer vsaj za 1 odstotno točko na leto, in to kot letno povprečje za petletno obdobje od leta 2021 do 2025 glede na leto 2020, izraženo kot delež končne porabe energije pri daljinskem ogrevanju in hlajenju v primerjavi z leti z običajnimi podnebnimi razmerami. Cilj vsaj 1-odstotnega letnega povečevanja deleža OVE ter odvečne toplote in hladu v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja do leta 2030 je v skladu s 24. členom Direktive (EU) 2018/2001 določen tudi z NEPN.

ZSROVE v 56. členu določa, da distributer izdelava trajnostni načrt za sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja in Agenciji za energijo (AzE) letno poroča o poteku izvajanja ukrepov. AzE je pripravila splošni akt, ki bo skladno s 56. členom ZSROVE predpisal podrobnejšo vsebino in obliko zbirnega pregleda ukrepov trajnostnega načrta in povezanih podatkov ter predpisal način za preračun vrednosti kazalnikov učinkov, opredeljenih s 57. členom (učinkovitost; letni delež toplote iz OVE, OT in SPTE v prodani toploti; faktor primarne energije; izpusti CO₂ na enoto dobavljene energije). *Akt o določitvi metodologije za izračunavanje faktorjev primarne energije, izpustov ogljikovega dioksida in učinkovitosti za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja ter vsebini in obliki zbirnega pregleda načrtovanih ukrepov in povezanih podatkov* naj bi bil po načrtu AzE dan v javno obravnavo junija 2022, objava v Uradnem listu pa je predvidena jeseni 2022. S tem Aktom bosta za distributerje toplote določeni obveznosti izdelave trajnostnega načrta za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja ter poročanja o poteku izvajanja ukrepov.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov je predvideno v sklopu obveznega, s 50. členom ZURE predpisanega letnega poročanja distributerjev, spremljanje poteka izvajanja ukrepov za povečanje deleža OVE in OT pa bo urejeno tudi z novim splošnim aktom.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V sklopu priprave splošnega akta naj Agencija za energijo predvidi zagotavljanje vseh podatkov, ki so potrebni za preverjanje doseganja obveznosti iz 50. člena ZURE. Distributerji naj čim prej pristopijo k pripravi trajnostnega načrta za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja oziroma pripravo teh načrtov pospešijo, ob tem pa naj si zastavijo ambicioznejše cilje od trenutnih zakonsko določenih vrednosti minimalnega letnega povečanja deleža OVE in OT, saj je v luči aktualnega procesa »Pripravljeni na 55«, nove geopolitične realnosti in realnosti energetskega trga pričakovati drastično zvišanje ciljev glede deleža OVE in povečanja energetske učinkovitosti tudi za sisteme DO do leta 2030.

VIRI PODATKOV

- Energetsko učinkoviti distribucijski sistemi toplote in hladu, Agencija za energijo (<https://www.agen-rs.si/izvajalci/toplota/ucinkoviti-distribucijski-sistemi>)

- Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetska učinkovitosti, UL L 328 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2002&from=EN>)

DATUM PRIPRAVE

6. maj 2022

PROGRAM SOFINANCIRANJA DALJINSKEGA OGREVANJA NA OVE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razsežnost razogljichenje / 3.1.2 Obnovljivi viri energije / Preglednica 25 OP EKP	
UČINEK V SEKTORJU	energetika neETS	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl, SVRK	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Nepovratne finančne spodbude za sisteme daljinskega ogrevanja (DO) na OVE so načrtovane v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike (OP EKP) v obdobju 2014-2020, prednostne osi Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja, prednostne naložbe Spodbujanje proizvodnje in distribucije energije, ki izvira iz obnovljivih virov. Namenjene so za naložbe v nove sisteme DO OVE (lesna biomasa in sončna energija) in mikro sisteme DO OVE, za širitev obstoječih sistemov DO OVE in gradnjo novih kotlovnice s kotli na lesno biomaso kot vir za obstoječe daljinsko omrežje.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Do konca 2020 je bilo za sisteme DO OVE v okviru treh razpisov skupaj razpisanih 39 milijonov evrov nepovratnih sredstev. V marcu 2021 je bil objavljen javni razpis za sofinanciranje daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije (JR DO OVE 2021). Predmet JR je bila dodelitev nepovratnih sredstev za sofinanciranje naložb v nove sisteme DO na lesno biomaso in sončno energijo ter v širitev sistemov DO OVE. Razpis je bil namenjen izgradnji sistemov s kotlovsko kapaciteto največ do 10 MW in širitvam daljinskega omrežja pri obstoječih sistemih DO OVE, v primerih, ko izraba sončne energije kot dodatnega vira prispeva k izboljšanju gospodarnosti celotnega sistema DO OVE, pa je bila s sredstvi dovoljena tudi izgradnja solarnega sistema za pripravo tople vode. Od razpisanih 16 milijonov evrov
-----------------	---

nepovratnih sredstev je bilo 4 upravičencem v letu 2021 skupno dodeljenih 2,43 milijona evrov.

V letu 2021 so bile zaključene štiri operacije iz razpisa DO OVE 2019 v skupni vrednosti (upravičeni stroški) 4,05 mio evrov in dve operaciji iz JR DO OVE 2021 v vrednosti 1,44 mio evrov. Skupni znesek sofinanciranja, realiziran v letu 2021, je znašal 2,16 mio evrov, delež sofinanciranja za posamezen projekt je bil med 35 % in 65 %, oziroma v povprečju 44 %.

DOSEŽENI UČINKI

Z realizacijo operacij, ki so bile zaključene v letu 2021, se na letni ravni proizvodnja iz OVE povečuje za 4,52 GWh, vrednost emisij CO₂ pa se zmanjšuje za 2,95 kt. Vrednost prihranka končne energije, ki je bila dosežena z operacijami v okviru razpisa, se ne spremlja.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE

V letu 2022 se bodo predvidoma izvedli še preostali 4 projekti, ki so bili sofinancirani z nepovratnimi sredstvi v okviru JR DO OVE 2019.

Razpisana sredstva iz JR DO OVE 2021 v dveh razpisnih rokih še niso bila porabljena, zato je bil rok za oddajo vlog v januarju 2022 znova podaljšan in sicer do 2.6.2022 oziroma do porabe sredstev. Od razpisanih 16 milijonov evrov nepovratnih sredstev, ki so z Izvedbenim načrtom Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za programsko obdobje 2014–2020 (v 21. 1.) predvideni za javne razpise za sofinanciranje DO na OVE v letih od 2021 do 2023, je bilo do sedaj porabljenih le 769 tisoč evrov. Glede na visok znesek preostalih sredstev je pričakovati, da bo rok za oddajo vlog dodatno podaljšan. Zadnji rok za zaključek operacij v okviru tega razpisa je konec oktobra 2023.

PREDVIDENI UČINKI

Podatkov o predvidenih učinkih načrtovanih projektov ni na voljo.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Potrebno je zagotoviti, da bodo finančna sredstva, ki so namenjena javnim razpisom za sofinanciranje DO na OVE do 2023, v kar največji meri uporabljena za trajnostno prenovo sistemov DO, povečanje učinkovitosti in konkurenčnosti, za povečanje izrabe OVE in odvečne toplote, za spodbujanje SPTE v sistemih DO in za povezovanje sektorjev (hranilniki energije, »power2heat« itd.), in sicer v skladu s smernicami iz NEPN. V letu 2021 je bilo porabljenih manj kot 5 % razpoložljivih nepovratnih sredstev, zato je potrebno prilagoditi razpisne pogoje tako, da bi omogočali naložbe v koriščenje kar najširšega nabora OVE (poleg biomase in sončne energije za STV npr. tudi izrabo geotermalne/hidrotermalne energije, odvečne toplote, ipd.) oziroma bi poleg naložb v nove sisteme DO OVE in širitev sistemov DO OVE dovoljevali tudi trajnostne prenove sistemov DO, s katerimi bi bodisi izboljšali njihovo energetsko učinkovitost, povečali delež OVE ali zmanjšali ogljični odtis (npr. prenove cevovodnih sistemov in izolacij, vgradnja hranilnikov toplote, ipd.)

VIRI PODATKOV

- Operativni program za izvajanje kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020 6. sprememba (6.0) (https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/operativni-programi/program_6-0.pdf)
- Izvedbeni načrt Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za programsko obdobje 2014–2020 21.1 (<https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/operativni-programi/izvedbeni-nacrt-op-12-sprememba.pdf>)
- MzI, Portal energetika, Javne objave (<http://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- MzI, interno gradivo
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

26. april 2022

SPODBUJANJE RAZVOJA SISTEMOV DO NA OVE V OKVIRU PRP

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	PRP: M06.4 NEPN: 3.1 Razsežnost razogljíčenje / 3.1.2 Obnovljivi viri energije / Preglednica 25	
UČINEK V SEKTORJU	energetika neETS	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljíkov dioksid (CO ₂), metan (CH ₄)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Podpore za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti so načrtovane v Programu razvoja podeželja (PRP) v okviru podukrepa M06.4, zanj je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 16,3 milijona evrov. Povratna finančna sredstva so namenjena kmetijskim gospodarstvom in mikro ter malim podjetjem v naseljih do 5.000 prebivalcev, med drugim tudi za naložbe v pridobivanje električne in toplotne energije iz obnovljivih virov energije kot so lesna masa, biomasa, gnoj in gnojnica, voda, veter, sonce.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Program razvoja podeželja 2014–2020 (PRP) do 2022 Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2021

POTEK IZVAJANJA	Med 10. 9. in 17. 12. 2021 je bil objavljen 2. javni razpis za PRP za podukrep 6.4 <i>Podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti</i> . Podpora iz tega podukrepa je namenjena zelo različnim dejavnostim, med drugim tudi proizvodnji električne in toplotne energije iz obnovljivih virov (npr. lesna masa, gnoj, voda, veter, sonce, razen bioplina in biogoriv) in sicer za namene prodaje. Višina razpisanih nepovratnih sredstev je za vse dejavnosti skupaj znašala do vključno 15 mio evrov, med drugim so bila sredstva namenjena za naložbe, (1) ki prispevajo k varovanju okolja oz. zmanjšanju izpustov, (2) v učinkovito rabo energije, posodobitev energetske učinkovitih ogrevalnih sistemov in (3) v pridobivanje elektrike in toplotne energije iz obnovljivih virov za namen prodaje. Poročilo o izvajanju PRP 2014–2020 za leto 2021 sicer še ni na voljo (predvidoma naj bi bilo objavljeno do konca junija 2022), po podatkih MKGP pa je bilo v okviru podukrepa 6.4 odobrenih 14 vlog za naložbe v OVE v skupnem znesku 1,74 mio EUR. Med naložbami sta prevladovali izgradnja sončnih elektrarn in nakup opreme za proizvodnjo sekancev, nobena pa se ni nanašala na daljinsko ogrevanje.
-----------------	--

DOSEŽENI UČINKI Ni učinkov.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE Konec leta 2021 se je zaključil 2. javni razpis za PRP za podukrep 6.4, naložbe naj bi bile odobrene in se bodo (vsaj deloma) izvedle v letu 2022. Ali bo med prijavitelji oz. vlogami kakšna za naložbe v DO, ni mogoče oceniti.

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN) predvideva nadaljnje izvajanje tega instrumenta (do leta 2030) in s tem spodbujanje razvoja mikro sistemov DO na OVE (lesno biomaso, geotermalno energijo, odvečno toploto itd.). Vlogo DO v okviru NEPN ter pomen DO naslavlja tudi Analiza stanja in analiza SWOT za specifični cilj 4 (Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji) kot priloga k Strateškemu načrtu skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo.

PREDVIDENI UČINKI Ocena ni mogoča oz. so učinki posredni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo pospešitev izvajanja instrumenta v letu 2022 in vzpostavitev vrednotenja učinkov glede doseganja ciljev OVE, URE in TGP. Rezultati 1. javnega razpisa za podukrep 6.4 nakazujejo, da naložbe v DO med prijavitelji niso prepoznane kot zanimive. Priporočamo, da se v prihodnjih javnih razpisih prednostno izpostavi naložbe v DO, še posebno v povezavi z naložbami v povezane ukrepe, kot je npr. nakup opreme za proizvodnjo in transport sekancev, ki so aktualen obnovljiv vir energije zlasti v mikro oz. manjših sistemih DO na lesno biomaso.

Instrument v dopolnjeni obliki in primernem finančnem obsegu vključiti v Program razvoja podeželja za obdobje od 2023 dalje.

VIRI PODATKOV

- Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, 10. sprememba (https://skp.si/wp-content/uploads/2021/08/Programme_2014SI06RDNP001_12_1_sl.pdf)
- Analiza stanja in analiza SWOT za specifični cilj 4: Prispevanje k blažitvi podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter k trajnostni energiji (https://skp.si/wp-content/uploads/2021/12/Priloga-II_SC_4_Analiza-stanja_SWOT_20.12.2021.pdf)
- Letno poročilo o izvajanju Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020 (https://skp.si/wp-content/uploads/2021/08/Implementation-report_2014SI06RDNP001_2020_0_sl.pdf)
- MKGP, Direktorat za kmetijstvo, Podatki o odobrenih naložbah v OVE v letu 2021 iz sredstev PRP 2014–2020
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

7. junij 2022